

Oponentský posudek bakalářské práce Karolíny Pavlíkové „Literární experiment Aleny Vostré. Aspekty nového románu v díle Vlažná vlna“

(Ústav české literatury a komparatistiky, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy)

Cíl práce, její účel a směřování

Bakalářská práce Karolíny Pavlíkové se zaměřuje na spojitost mezi poetikou tzv. nového románu a románem Aleny Vostré *Vlažná vlna* (1966). Práce je rozdělena v principu do dvou částí, první část se soustředí převážně na problematiku nového románu a vybraná díla reprezentující tuto poetiku (autoři Alain Robbe-Grillet, Nathalie Saurratová), druhá část je založena přímo na analýze románu *Vlažná vlna*. Autorka se v první části práce snaží vytvořit určitý korpus motivů či rysů nového románu na základě čtení vybraných reprezentativních děl této poetiky (*Gumy*, *Žárlivost*) či na základě reflexe tvorby Nathalie Saurratové. Tento korpus pak porovnává s textem Aleny Vostré, přičemž zvažuje výskyt určitých rysů a způsob jejich realizace v románu *Vlažná vlna*.

Práci lze vnímat i hodnotit ze dvou hledisek, které ve své podstatě odpovídají danému členění. První část práce zaměřující se na poetiku nového románu a vybraná díla je komplexně zpracovaná, s vzhledem do problematiky a je napsána i velmi čtivě. Druhá část pak oproti první působí slabším dojmem, analýza a interpretace *Vlažné vlny* však měla být podle názvu v centru pozornosti. Možná by práci prospělo, kdyby se naopak vycházelo právě přímo od čtení *Vlažné vlny*. Velká pozornost je věnována deskripci rysů nového románu, přitom román Vostré je pak popisován spíše soliterně, větší provázanost by textu práce svědčila více.

Metodologie a práce s odbornou literaturou

Jedním z aspektů této bakalářské práce je ocenění hodná snaha zasazovat problémy do kontextu, popis politického a kulturního kontextu v českém prostředí oproti francouzskému vyznívá však spíše jako povinné shrnutí zvolené prostudované odborné literatury, než že byla reflektována přímo vlastní čtenářská zkušenost i s jinými texty než s tvorbou Aleny Vostré, ačkoli autorka uvádí mnohé příklady i citace z jiných románů. Nabízí se např. podobnost v kompozici nebo v tematizaci časového aspektu (členění románu na dny v týdnu, které se opakují, repetitivnost) či motivicky („uvěznění v kolotoči všedních dnů“, stereotyp, neschopnost učinit změnu) se *Soukromou vichřicí*

(1966) Vladimíra Párala či jinými zmiňovanými autory. Viděno i z tohoto hlediska by se více vyplatilo vyjít z díla *Vostré* a zasazovat je do kontextu.

Karolína Pavlíková ve svém textu reflektuje rovněž dobovou recepci *Vlažné vlny*, přičemž se nesoustředí na specifika dobové recenzní činnosti, ale spíše se zaměřuje na to, jak recenzenti charakterizují samotný román a některé recenzentské postřehy pak dále rozvádí i ve své analýze románu. V soupisu odborné literatury by pak mohly být recenzní ohlasy románu *Vostré* vyčleněny v samostatném oddílu jako specifická oblast. Při analýze zohledňuje tyto rysy: kompozice textu a kategorie času, motiv smrti, postavy, motiv hry, vlažnosti a jména, jazyk a dialogičnost. Na základě dialogičnosti zdůrazňuje společné rysy tohoto románu s dramatem.

Nabízí se otázka k pojetí vypravěče ve *Vlažné vlně*, diplomantka na str. 73 konstatuje absenci vypravěče: „Zatímco se Robbe-Grillet a Sarraute ve svých románech zřikají vševědouceho vypravěče a přisuzují tuto roli spíše jedné z postav, ve *Vlažné vlně* žádný vypravěč tohoto typu nefiguruje. Absence vypravěče, kompoziční role dialogu a marginální popisy sloužící spíše jako scénické poznámky sblíží román *Aleny Vostré* s žánrem dramatu.“ Vypravěč je však pro román konstitutivní prvek, není možné, aby zcela chyběl. Jak je toto konstatování myšleno? Jde patrně jen o zvolení jiné perspektivy než v novém románu?

Na samostatnou debatu by pak vydalo pojetí o angažovanosti v literatuře v konfrontaci s politickou angažovaností, myslím ale, že je tento problém v práci funkčně předeštěn.

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Nastíněná interpretace směřuje do dobové situace vzniku románu, Karolína Pavlíková konkrétně konstatuje: „*Vlažná vlna* je svědectvím doby, ve které vznikla. Ve svém textu autorka ohledává běžné události a v centru její pozornosti stojí všednodennost, stereotyp, vlažnost a nemožnost jakéhokoliv progresu, jimiž se vyznačuje socialistická společnost“ (s. 79). Tento interpretační postup je patrný i v interpretaci užití jazyka v románu, např.: „Prostorem, ve kterém *Vostrá* nechává socialistické reálie proznít nejvíce, je však jazyk. Ve *Vlažné vlně* jsme svědky jeho degradace, vyprázdněnosti i ohebnosti v jeho použití jako manipulačního nástroje, ale také jeho aktualizace a hyperbolizace“ (s. 74, 79).

Neuvažuje se však o kontextu, ve kterém Karolína Pavlíková román čte a svůj text píše. Podle mého soudu v textu práce chybí (na základě uvedené analýzy) úvaha nad otázkou, čím je román Aleny Vostré zajímavý pro současnost, tedy pojmenování motivace, proč by měl být vydáván znovu a dnes, nebo čím oslovuje právě autorku této práce. Myslím, že se touto otázkou autorka také musela zabývat, když v úvodu stojí: „Autorský styl Aleny Vostré je neméně svérázný. Přestože se každá její próza či drama setkala s velkým zájmem soudobé kritiky, není její dílo vyjma tvorby pro děti už delší dobu znovu vydáváno a její jméno také často chybí v odborných textech věnujících se české literatuře druhé polovině 20. století.“ Jakou roli by mělo aktualizované čtení románu?

Styl a prezentace

Text práce je formulován zcela v souladu s požadavky na odborný text i bez pochyby naplňuje i požadavky kladené na tento typ prací. Vyznačuje se snahou o přesnou a komplexní analýzu literárního textu, velmi oceňuji rovněž komparativní založení práce. Jen na některých místech jsem měla pochybnosti ohledně konkrétního užití pojmů: „dílo“ se objevilo tam, kde by bylo na místě použít spíše termín text (např. v souvislosti s kompozicí) nebo „obsah“ (obsah románu/ů – str. 18, 20).

Bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení mezi **výborně a velmi dobře**, a to v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze, 7. 6. 2022

Mgr. Andrea Králíková, Ph.D.